

ԱՆԿՈՒՄ, 30 ՄԱՐՏ, ԱՌՄԵՆՈՒԵՆ: Թուրքական «Թըրքի ղեյի Նյուս» թերթի հաղորդման համաձայն, Իրանից Թուրքիա բնական զազի մասնակարարուները նախագծի իրականացումը կարող է սաղալվել, քանի որ Իրանը չի կարողացել ժամանակին ավարտել զազամբարի շինարարութիւնը իրանա-թուրքական սահմանի մոտ: Տվյալ դաշինն շարունակվում է զազաւարի շինարարութիւնը Թուրքիայի սարածում, քանի որ կանխավ Իրանը հայտարարել է զազաւարի իր սեղանաւի կառուցումն ավարտելու մասին: Գազաւարի շինարարութեան հանձնումը նախատեսվում էր 2001 թվականի հուլիսին, իսկ իրմա խոստում է 2002 թվականի երկրորդ կեսի մասին՝ որոշու ամենահավանական ժամկէտի: Հասկանալի է, որ երբ զազամասնակարարուները չսկսեցին իրականացնել իրենց փորձագէտների կարծիքով միանգամայն իրատեսական չէ, աղաղակ կլինի սվալ նախագծի արդեն երկրորդ հետաձգումը: Համաձայն զազամասնագրի սկզբնական տեսի, իրանական զազը ղեկ է Թուրքիայում սկսել ստացվել 1999 թվականի սկզբին, սակայն թուրքական կողմը չի ստացրել ժամկէտի ավարտել շինարարական աշխատանքները:

ՔԻ ՎԵՍԹ

«Դիվանագիտական ձկնորսութիւն» Փլորիդայի սաֆ ջրերում

ԹԱՅՈՒՆ ՏՎՈՒՅՆԱՆ
«The Wall Street Journal» դարբերակաւ մարտի 23-ի համարում հրատարակել է «Հայաստանը եւ Արբեջանը կարող են խաղաղութիւն հաստատել» վերնագրով վերլուծականը, որտեղ, ճիշտ է, 13-ամյա «հայ-արբեջանական հակամարտութեան» մասին նոր բան չես գտնի, բայց ընթերցելը հաստատ վնասակար չէ, այլ թվում Հայաստանի նախագահ Քոչարյանի համար. «1997 թ. Հայաստանի նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը համաձայնեց կարգավորման «փուլ առ փուլ» սարքերակին եւ... գահագուրկ արվեց կոչ գծի հետեւորդների կողմից: Վերջիններս թվում էր ներկա նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը»:
Այսուհանդերձ, ինչո՞ւ չէ՞նք է ներհաղափական վիճակը Հայաստանում, Արբեջանում եւ ԼՂՀ-ում, «դիվանագիտական ձկնորսութեան» ի՞նչ ավար է ստացում Քոչարյանին ու Ալիեւին, վերջապէս ե-

նում, Արբեջանում եւ ԼՂՀ-ում, «դիվանագիտական ձկնորսութեան» ի՞նչ ավար է ստացում Քոչարյանին ու Ալիեւին, վերջապէս ե-

նանախագահող երկրները հակամարտող կողմերից յուրաքանչյուրին ի՞նչ որակի կարթեր են խոստանում: Արբեջանում, օրինակ, այսօր նախատեսված է հանրահավաք «Չկա Արբեջան» առանց Ղարաբաղի, չկա Ղարաբաղ առանց Արբեջանի» կարգախոսով: Իշխանութիւնները զգուշացրել են հանկարծ չհամարձակվել ցույց անել: Կազմակերպիչները, հսակ գիտակցելով Արբեջանում սիրող բռնադատութիւնը, սեղի չեն տալիս. անկախ ամեն ինչից, ցույցը սեղի է ունենալու:
Մարտի 31-ը Հայաստանում սովորական օր է, ինչպէս Ղարաբաղում: Օրերուբարբանները զարմանալին սաֆ անձրեւ են կանխատեսում, հաջորդ օրը արդիւի 1-6 է Ծիծաղի ու կասակի տոնը: *Sbu # 12 2*

ԹՈՒՐԿԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒՆ

Հայկական լոբբին ԱՄՆ-ում կրկին ակտիւանում է

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՄԱՐՏ, ԱՌՄԵՆՈՒԵՆ: Հայոց ցեղասպանութեան ծանայման հարցում ընտրութիւններից առաջ հայերին սված Ջորջ Բուե կրտսերի խոստումների ղաւտութիւնը շարունակվում է: Հայկական միջազգային կոմիտեի ղաւտախանութիւնների կողմից փերվարին մի նամակ է ուղարկվել Բուեին, որտեղ նշվում է հայ համայնքի խաղաղած դերը նա հաղթանակի հարցում, եւ հիշատակվում են ցեղասպանութեան ծանայման հարցում Բուեի սված խոստումները: «Բանի մոտենում է Հայոց ցեղասպանութեան հիշատակի օր համարվող արդիւի 24-ը, այնքան ԱՄՆ-ի հայկական լոբբին ակտիւանում է ցեղասպանութեան հարցում Բուեի խոստումների իրականացման ուղղված ջանքերը», գրում է «Ջուիուիթերը»:
Ջորջ Բուեանովից ղաւտաւսվում է ցեղասպանութեան ծանայման մի նոր օրինագիծ ներկայացնել ներկայացուցիչների ղաւտ: Թուրքական արտաքին խաղափականութեան իրականացման ղաւտախանութիւնները շարունակում են մոտիկից հետեւել իրադարձութիւնների զարգացումներին, շարունակում է թուրքական թերթը: Պետարտուար Քոչին Փառուելի հրավերով ԱՄՆ-ում գտնվող Թուրքիայի արտարծնախարար Իսմայիլ Ջեմը ԱՄՆ-ի դեկաւարների հետ ունեցած հանդիպումներում իրաւ է հայտնել, որ ԱՄՆ-ի ներկայիս կառաւարութիւնը իր նախորդի նման կարունակի ցեղասպանութեան հետ կապված հարցերում աջակցել Թուրքիային:

2000 թ. փերվարի 19-ին հայ համայնքի ներկայացուցիչներին ուղղած իր նամակում 1915 թ. դեպիւր որոշեց ցեղասպանութիւն որակելու եւ ընտրվելուց հետո ցեղասպանութեան ծանայման աջակցելու՝ Բուեի սված խոստումների հետ կապված ԱՄՆ-ի հայերը բազմաթիւ ուղերձներ են իղում Միդակ տուն հիւեցնելով Բուեի խոստումները, գրում է «Ջուիուիթերը»:

Գալիւ արքայ

Արդիւի 2-ին կսկսվեն Հայաստանի Ազգային ժողովի նստաւարի եռօրյա նիստերը: Երկրորդ ընթերցմանը կկենարկվեն «Հանրաւելի մասին» եւ «Սահմանաւեր շրջանների մասին» օրենքների նախագծերը, ինչպէս նաեւ նիստերի կեսից ավելին բաց թողած եւ փերակութիւններին չմասնակցած ղաւտաւսվումների հարցը:
Արդիւի 2-ին Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ամերիկայէն Քի Վեքս (Ֆլորիդայի նահանգ) Բալա կմեկնի հաջորդ օրն Արբեջանի նախագահ Չեյրար Ալիեւի հետ հանդիպելու: Հանդիպման ընթացիւն կկենարկվեն Լեւոնայի Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգաւորման ուղիները: Որոշ տեղեկութիւնների համաձայն, երկու երկրների նախագահները մտադիր են 4 օր կենարկել Ղարաբաղի հակամարտութեան հարցը՝ ԱՄՆ ղեկարարար Քոչին Փառուելի եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկացի համանախագահ Քերի Զաւաւոյի մասնակցութեամբ:
Արդիւի 4-5-ը երեւանում, Հայաստանի Ազգային ժողովի շենքում կսկսվի Սեւծովյան սնտեսական համագործակցութեան խորհրդարանական համաժողովի մեկուկույթի, կրթութեան եւ սոցիալական հարցերի կոմիտեի 17-րդ նիստը: Կոմիտեի անդամները մտադիր են ամփոփել անցյալ տարի թերիսիւնում կայացած նիստի արդիւնները, ինչպէս նաեւ կենարկել Սեւծովյան ավազանի երկրներում օրինական զաղթին, սեւծովյան մեկուկույթի ղաւտիւնները եւ ղիտութեան ու տեխնոլոգիայի ոլորտի կողորտարմանն ու համագործակցութեանը վերաբերող հարցեր:
Արդիւի 4-ին ՀՀ խորհրդարանի նախագահ Արմեն խայաւարյանը կընդունի Սեւծովյան սնտեսական համագործակցութեան խորհրդարանական համաժողովի ղաւտիւնութեանը մեկուկույթի, կրթութեան եւ սոցիալական հարցերի կոմիտեի նախագահ Մ. Բարամիճեի ղիտակութեամբ:
Արդիւի 5-ին տեղի կունենա Հայաստանի կառաւարութեան հերակական նիստը:
Արդիւի 5-ին կենտրոն եւ Լոր-Մարա համայնքների առաջին աշայնի ղաւտարում կվերակալի ղաւտարութիւնը Հայաստանի խորհրդարանում 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ին տեղի ունեցած աշաբեկութեան ղործով:
ղաւտաւսեց Հայաստանում Ինտերնալի սեփ թղթ ՏԻԳՐԱՆ ԳՈՂԳՆԱՆՍՏԱՆԸ

Զյուլաւնովը Ռուսաստանի ներկայութիւնն Անդրկովկասում անփիճարկելի է համարում

Երեկ մեկնարկեց Հայաստանի կոմունիստական կուսակցութեան 35-րդ համագումարը, որին իր ներկայութեամբ ղաւտվել էր ՌԴ Կոմկուսի առաջին արտարար Գեւորդի Զյուլաւնովը: Վերջինս իր ելույթի ընթացիւնում կարեւորեց Հայկունկուսի ղործունեութիւնը, իրաւ հայտնեց, որ համասեղ ուժերով կկարողանան վերականգնել «մարդկութեան ամենամեծ ու ամենախանցելի նվաճումը՝ Խորհրդային Միութիւնը»: ՌԴ առաջին կոմունիստ լրագրողների հետ ունեցած հարցազրույցում ցրցանցելով Հայաստանի Ռուսաստան-Բելառուս միութեանը միանալու ղաւտաւսաւարմարութեան մասին խոսելուց, այնուամենայնիւ վստահեցրեց, որ կովկասյան սարածաւրջանից Ռուսաստանի ղուրս ղալն եւկանորեն կվաւտարացնի սարածաւրջանի կայունութիւնը: Ըստ Զյուլաւնովի, ներկայումս ղաւտութեան ղիմված ուժերի համակարգում ընթացող կարգային փոփոխութիւններն ու բարեփոխութիւնները կնղաւտեն Անդրկովկասում ղուսական ազդեցութեանը, ինչը ուղերձն է համարեց:

սում ղուսական ազդեցութեան ուժեղացմանը, ինչը ուղերձն է համարեց:

Ն.Գ. Ռուսահայկական ղործակցութիւն

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՄԱՐՏ, ԱՌՄԵՆՈՒԵՆ: ՀՀ ՆԳ նախարար Հայկ Հարութիւնյանի ղիտակութեամբ ղաւտիւնութիւնը մարտի 26-28-ը Մոսկուայում մասնակցել է Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ՆԳ նախարարութիւնների միակուրված կուրեգիայի հերակական նիստին: Հանցաւորութեան ղեւ ղալտարում ուժերը համասեղելու անհրաժեշտութեամբ ստեղծված միակուրված կուրեգիայի առաջին նիստը տեղի է ունեցել 2000 թ. փերվարին:
Ինչպէս հայտնեցին ՀՀ ՆԳ նախարարութեան հետ կապի եւ լրատվութեան վարչութիւնից, կենարկվել են կազմակերպված հանցաւորութեան ղեւ ղալտարի բնագաւտում համագործակցութեան եւ Հայաստանում ու Ռուսաստանի ղաւտութիւնում հանցաւոր սարտերի տեղաւարտման վրա հսկողութիւն իրականացնելու, սարածաւրջանային հանցաւորութիւնների բացախայնման աշաւտարմում համագործակցութեան ակտիւացման հարցերը:
Օրակարգում ընդգրկված բոլոր երեւ հարցերով միակուրված կուրեգիայի կայացրել է համաղաւտարման որոշումներ: Ընդունվել է նաեւ 2002 թ. երեւանում կայանալի միակուրված կուրեգիայի օրակարգը, որում ընդգրկված է 5 հարց:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Զիթենու ղալար մի շիվ՝ սեւացրած եղեւնու ղաւտակին

Հայ-թուրքական երկխոսութիւնն ալտարսվեց

ԱՆԿՈՒՄ ՏՎՈՒՅՆԱՆ
Մյուլիխայմ Մեր ընթերցողներին արդեն իրազեկել ենք, որ մարտի 23-25-ը ղերմանական Մյուլիխայմ Բաղալի ակտեսարանական ակաղեմիայում կազմակերպվեց հայ-թուրքական երկխոսութիւն, որն, ինչպէս հեղինակներն էին ծրագրել, անցավ լայն լսարանի ակտիւ մասնակցութեամբ: Միջոցառումն ուղեկցվեց թուրքական մամուլի ծածր կծմաղատութեան, հայ, Բուրա, առորի ունկնդրի բուռն, ղգացմունքային ղորակութիւնով: Առաջիկայում մեր ընթերցողների ուշադրութեան ենք ներկայացնելու մասնակցների հետ մեր առանձին հարցազրույցները ստորեւ փորձելով ուրվազծել եւտորյա միջոցառման ընդհանուր ղաւտակը:

Եղեւնու ղյուղերից, սեւ ներկված 20-ից ավելի ղաւտակների մեջ, որոնք հիշատակի տուր էին մասնուղում ԱՄԱԼՍ-ին ղոն ղնացած թուրք ղի-

վանագէտներին ու նրանց ընտանիքի անղաններին, աչի էր ընկնում առանց լուսանկարի մեկը՝ Արբեջան» խոտորագիր մակաղութեամբ: Ակաղեմիայի մուտքի առջեւ մասնակցներին ղիմակուրող «եղբայրակցութեան, համերաւտի-

թեան» այս ղաւտակները շարունակում էր ուղեկցել նաեւ ներսում թուրք լսարանի կողմից մերթընդմերթ հարց ղառնելով ու «հայերի ղաւտարակական նկրտումները» ներկաներին ի ցույց ղնելով:

ընթացիկ

Մ. ԷՏՄԱԿՈՆ

Ավարսվեց Չեռագույն հոգեւոր խորհրդի նիստը

ՄԱՅՐ ԱՅՈՒՆ Մ. ԷՏՄԱԿՈՆ, ՏԵՂԵ-ՎԱՏԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ, 30 ՄԱՐՏ: Մարտի 28-30-ը Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնում Ա.Ս.Ս.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի բարձր նախագահությամբ տեղի ունեցավ Չեռագույն հոգեւոր խորհրդի այս տարվա անդամակցի նիստը:

Նիստի առաջին օրը Նորին Սրբությունը ԳԳԽ-ի ուղարկությանը ներկայացրեց Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի վերջին 8 ամիսների գործունեության հաշվետվությունը:

Մարտի 29-ի օրակարգի առաջին հարցը նվիրված էր Բիսոպոսությունը Հայաստանում ղեկավարող կրոն հռչակման 1700-ամյակի հոբելյանական տոնակատարություններին: Ներկայացվեց սեռեստերի 21-23-ը կայանալի գլխավոր հանդիսություններին ծրագիրը: Սեռեստերի 22-ին Սբ. Էջմիածնում կօրհնվի սրբալույս մյուռոնը: Տեղի կունենան նաև Էկումենիկ արարողություն՝ հանդիսություններին հրավիրված Բայր եկեղեցիների հոգեւոր ղեկավարների մասնակցությամբ: Սեռեստերի 23-ին տեւանի Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու Սբ. Սեղանի օժտված հետ սծառում կմատուցվի անդամակցի ղեկավարը:

Եկեղեցական այս անախարհագրաբար առաջին առիթով հոբելյանական տոնը ստատվում են նաև Հոռնի կաթողիկոս եկեղեցու ղեկավարին Պողոս Բ Պատրիարքի և Կոստանդնուպոլսի Տիեզերական Պատրիարք Բարդուղիմեոս Ա-ի ղեկավարությամբ այցելելու Սբ. Էջմիածին:

Առաջիկայում 1700-ամյակի գլխավոր միջոցառումներից էր ամբողջ 24-ին մեծամասնությամբ հայրաթոռի և հանրապետության նախագահի ուխտագրությունը:

Հայ եւ... թուրք ուխտավորներն այցելեցին Կեսարիայի Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի

Առաջին Բիսոպոսական ղեկավարության առաջին հայրաթոռ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչը երկար ժամանակ բնակվել է Կեսարիա քաղաքում, ուր ամուսնացել, զավակներ է ունեցել և ծնունդով եղել Երուսաղեմում: 1045 թ. Բագրատունյաց Անիի անկումից հետո Կեսարիայում հաստատված Գագիկ 2-րդ թագավորը այստեղ հիմնում է Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին, որը ղեկավարվում էր ընթացում մի ֆանի անգամ վերանորոգվելով կանգուն է մինչև օրս: Օսմանյան նվաճումից հետո քաղաքը վերանվանվում է Կայսերի, իսկ տեղի հայկական եկեղեցիներն անցնում են Պոլսոս հայոց ղեկավարությանը:

Հայաստանում Բիսոպոսությունը ղեկավարող կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարությունների շրջանակներում Պոլսոս հայոց ղեկավարությունը մարտի 24-ին կազմակերպեց անախարհագրաբար միջոցառում, շուրջ 700 ուխտավորներ, մեծամասամբ ծագումով կեսարացի սամբուլաբնակ հայեր, ուխտագրությունը մեկնեցին Կեսարիա: Ուղևորվել է, որ ուխտավորների թվում էին նաև թուրք երիտասարդներ: Մարտի 24-ի վաղ առավոտից ուխտավորները ժողովվեցին եկեղեցու բակում, իսկ ժամը 10-ին եկեղեցի ժամանեց Պոլսոս հայոց Սեւրոպ 2-րդ ղեկավարը: Հասանք սրբազանի, Արամ սրբազանի, ռուսիական ղեկավարի հոգեւոր առաջնորդ Տի-

մացությունը Դեր Զոր: Անդրադարձվելով Հայ եկեղեցու կանոնադրության հարցին, որովհետև կանոնադրության նախագծի վերաբերյալ մինչև հունիսի 1-ը թեմերից ստացված առաջարկները վերաբերության ենթարկվել ԳԳԽ-ում և այդ ներկայացվել վերջնական հաստատման:

Շուրջ մի քանի ընթացում Բնակվեցին նաև մայիսին Վեհափառ հայրաթոռի ՍԱ և Կանադա կաթողիկոսի հովանավորական այցելի առաջնորդ հարցեր, արժանանցին թեմական, ինչպես նաև ներկայացված աթոռների և եկեղեցի-թեմային հարաբերությունների վերաբերող հարցեր:

ԳԳԽ-ի զույգ աստեղների՝ երուսաղեմի Հայոց ղեկավար Ամենաթառի Ս. Թորոս արք. Սանուկյանի և Կ. Պոլսոս Հայոց ղեկավար Ամենաթառի Ս. Սեւրոպ արք. Սուրբաթյանի բացակայության ղեկավարող միջոց աստեղացում էին ժողովին ներկայացված ուխտագրության անդամները՝ Ս. Վաչե արք. Գրիգորյանը և Ս. Գյուլ արք. Նազաբեյանը:

Նիստի ավարտից հետո Վեհափառում տեղի ունեցավ Չեռագույն հոգեւոր ղեկավարի քաղաքական գործունեության ղեկավարների հանձնման արարողությունը: Չեռագույն Վեհափառ հայրաթոռի և ԳԳԽ անդամների ղեկավարները ստացան ավարտական թղթեր ղեկավարական 26 ճեմարանականներ: Ծնորդավորելով քաղաքականներին, Նորին Սրբությունը մարտից նախընթացում ժողովությանը արժեւորել հոգեւոր ուղիղ գիտելիքները:

Քուրդիս հիւժուրդյան մեջ թարմ է դեղերի երկայնում ստեղծված իրավիճակը 2-3 ամիս առաջ, երբ մինչ այս տարվա հունվարի 1-ը հարկման չենթարկվող դեղորայքի նկատմամբ սկսեց կիրառվել ավելացված արժեքի հարկ (ԱԱՀ): Դեղերի ներմուծմամբ զբաղվող ընկերությունները կտրուկ բարձրացրեցին դրանց գները, որոնք թանկացան շատ ավելի, քան ԱԱՀ-ի 20 տոկոս դրույալային

րեցին այլ մարտավարություն էադեմ նվազեցնելով ներկրման ծավալները: Այսպես, եթե անցյալ տարվա հունվար-փետրվար ամիսներին ներմուծվել է 3 մլրդ 600 մլն դրամի, ապա այս տարվա նույն ժամանակահատվածում ընդամենը 250 մլն դրամի դեղորայք: Ծավալները նվազել են 14-15 անգամ: 2001 թ. մարտի 1-ին արձանագրված այս սվայները հետեւյալ եզրահանգումներն են առաջացնում: Նախ

նեին: Պատահական չէ, որ նախադեմ իր թե չթանկացման դայմանավորվածության ժամկետը նախընտրված էր, որ սահմանվի մինչև մարտի 1-ը: Հասցեվեց: Սակայն ֆանի որ այս ընթացում գները բարձրացրեցին թանկանալ, բնականաբար նվազեց նաև սղառումը, ինչի արդյունքում նոր մեծաբանակ ներմուծումներից հաջողվեց ձեռնդրահ մնալ: Նրանց հաջողվեց երկայնում թելադրել իրենց

Ինչո՞ւ է նվազել դեղորայքի ներմուծումը

Մենաշնորհ ունեցողները չզստում են ազատվել ԱԱՀ-ից

Երբ նա նրանց ղեկավարում էր այս քաղաքի սվայնությունը սահմանափակելու և հարկման դաշտեղափոխելու ղեկավարման ձեռնարկված խնդիր:

Մեծամասամբ եման գներով ձեռք բերված, սակայն կեղծ աղբյուրներով ամրագրված բարձր գներով Հայաստան նուստագրված դեղորայքը հսկայական գերազանցություն էր աղանդում այս ոլորտը սօրիմոդներին: Հայաստանում դեղերը շատ ավելի թանկ էին, քան ԱՊՀ և անգամ Եվրոպայի որեւէ երկրում, իսկ ղեկավարները ոչինչ չէր ստանում: ԱԱՀ կիրառումից հետո դեղագործական ընկերությունների ներկայացուցիչների հետ մի ֆանի անգամ հանդիպեց ղեկավարներին: Մեծամասամբ ղեկավարները, կողմնորոշված ղեկավարվեցին, որ մինչև ապրիլի 1-ը դեղերի ներմուծմամբ զբաղվող ընկերությունները ղեկավարվում են չբարձրացնել «հիվանդագույնության ողջ շեղանակում» դեղերի գները: Այսինքն երկայնում սիրող մեծամասնությամբ փորձ արվեց զույգ ժամանակավորապես սահմանված վարչարարության միջոցով: Սակայն դեղորայք ներմուծողներն ըն-

մեկ անգամ են հավաստում են այն փաստը, որ նախկինում դեղերը ներմուծվել են բարձր, սակայն կեղծ աղբյուրներով: Ներմուծման ծավալների մասնակցում արձանագրած ցուցանիշի մեջ որոշակի նշանակություն ունի այն հանգամանքը, որ այլևս ձեռնարկ և և հնարավոր չէ բարձր և կեղծ աղբյուրներով դեղորայք ներմուծել: Առաջինն այն ղեկավարները, որ ստիպված ղեկավարում էին ԱԱՀ վճարել մեծ գումար, իսկ երկրորդ, որովհետև մասնաշնորհ ծառայություններին թույլատրված է ձեռք դեղերի իրական գներն առաջող կամ արժանող կազմակերպություններից: Սակայն հիմնականը, որ առկա է, ներմուծման ծավալների փաստացի նվազումն է: Փաստորեն, երկայնում հիմնականում վաճառվում է մինչև հարկվել ներմուծված դեղորայքը: Այն, չնայած ղեկավարվող վաճառքները, ներմուծողները ոչ միայն բարձրացրեցին վաճառքը բարձր գներով, այլև որոշ դեղերում էլ ավելի թանկացրին: Ամենայն հավանականությամբ որոշակի ղեկավար 2-3 ամիսների ընթացում սղառելու համար, նրանք ու-

մեծամասնությամբ ղեկավարում էր այս քաղաքի սվայնությունը սահմանափակելու և հարկման դաշտեղափոխելու ղեկավարման ձեռնարկված խնդիր: Մեծամասամբ ղեկավարները, կողմնորոշված ղեկավարվեցին, որ մինչև ապրիլի 1-ը դեղերի ներմուծմամբ զբաղվող ընկերությունները ղեկավարվում են չբարձրացնել «հիվանդագույնության ողջ շեղանակում» դեղերի գները: Այսինքն երկայնում սիրող մեծամասնությամբ փորձ արվեց զույգ ժամանակավորապես սահմանված վարչարարության միջոցով: Սակայն դեղորայք ներմուծողներն ըն-

«Դիվանագիտական ձկնորսություն» Փլորիդայի սառ ջրերում

Միջոց էր 1 Բիվերսթայն քանակություններն ամերիկյան համաձայնագրի Քավանոն կանխավ անվանել է «դիվանագիտական ձկնորսություն»: Ինչպես են ղեկավարվել այս ձկնորսությանը հակամարտության երեւ կողմերը: Որքան էլ զարմանալի են ինչ ամենաապահեկանն Արկադի Դուկայանի դիրքերն են: ԼԳՀ իշխանությունները, ըստ էության, կարող են մեծեր կարգավորման ցանկացած տարբերակ, ֆանդի ներգրավված չեն Քոչարյան-Ալիեի բանակցություններում: Պայմանով, որ կողմերին «խաղաղություն» չղարատարվի: Եթե է. Հայաստանի նախագահը տարբեր առիթներով նշել է, թե ինչ փորձում է Ալիեի հետ բանակցություններում ներկայացնել նաև ԼԳ սեականները, սակայն սա չի խանգարի, որ Դուկայանն անհրաժեշտության դեպքում մեծի առաջարկությունները, եթե, իհարկե, դրանք մեծերի լինեն:

մասին, աղա երկու օր առաջ ՌԳ նախագահի հետ հեռախոսազրույցում Բնակվեց ռուս-աղբյուրներական շեղանակային կապերը, խոստացավ զազ վաճառել Թուրքիային, իսկ իշխանության հավանական իրավահաջորդ Իլիան Ալիեին այս ընթացում մի ֆանի անգամ հիշեցրեց, որ «ԼԳ կարգավորման բանալին Մոսկվայում է, դեմ է օտար ուժերը, այդ թվում ՆԱՏՕ-ի զորքերը Աղբյուրներում տեղակայվելու»: Այս ամենը ոչ այնքան հիշեցնում է հավանական աղբյուրներին, որքան իրենց արտաքին հարաբերություններում առաջնահերթությունների որոնումներ: Ալիեին են օրակարգում երկու խնդիր ունեն ԼԳ հարցի կարգավորում և սահուն իշխանափոխություն: Առավել հրատալ է երկրորդը:

Ներմիսն Երևանի խաղաղության աղավախ

Թուրքական «Չուսուրիթ» քերթը (28-ը մարտի) հաղորդում է, որ Սամբուլում անցկացված Կանանց քիմիկատում ունեցած ելույթում ՀՀ ԱԺ ղեկավար Գրիգոր Գրիգորյանը անդրադարձել է հայ-թուրքական հարաբերություններին: «Չկա անհարթահարելի արգելի, եթե հայ և թուրք հասարակությունները լինեն խիզախ և վճռական: Կանանց ձեռնարկած գիտակցից ֆայլը կլինի բոնությանն ու ղեկավարվող դեմ գործողությունն են մեծապես կնոյասի հայ և թուրք ժողովուրդների միջև խաղաղության հաստատմանը: Երկու հասարակությունների մասնակցությունը դրական ազդակ կլինեն և կնոյասեն Հայաստանի և Թուրքիայի միջև արդյունավետ հարաբերությունների հաստատմանը»: Հայաստանի կանանց կազմակերպությունից ազգագրագետ Հրանուհի Կասաբյանը, որը քիմիկատին մասնակցող երկրորդ հայ ղեկավարն էր, հայ-թուրք հարաբերությունների մասին ասել է. «Քաղաքական լուծումները ղեկավարվում են ղեկավարող հասարակության կողմից: Պատահական այլ ֆաղափական խնդիրներն որոշումները»:

Չափազանց կարեւոր են միջոցառումների կողմից սղառվելի դիրքորոնումները, առավել կարեւոր Քոչարյանի ու Ալիեի միջոցող ղեկավարությունների հանդեպ ֆաղափականությունը: Ալիեին ամենադժվար ժամանակներն է աղբյուրում, Աղբյուրները նմանապես: Միայն վերջին երկու բարձրակարգ ընթացում արժանապատիվ հարաբերում ղեկավարության նախարար ցանկություն հայտնեցին ՆԱՏՕ-ի կամ Թուրքիայի զորքեր սեւնել Աղբյուրներում, Ալիեի հայերին համարեց լիզի, ԱՆկարայում բամբասեց Պուսիսի ու Ռուսաստանի

Որոշ ճեռումներ մտքեց նաև Հայաստանը, որը մի ֆանի բառերով կարելի է անվանել հայաց դեմի Ռուսաստան: Պատահական Մոսկվան, իր հերթին, վերջին բարձրությունն ակնկալեց իր «հայկական ֆաղափականությունը»:

«Փրանկ Մյուլլեր» ի վերջո հասավ Հայաստան

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ արդյունաբերության և առևտրի նախարարության լրատվական ծառայությունից, աստույ Հայաստանում իր ակնկալ գործունեությունը կկատարվի Երևանում «Փրանկ Մյուլլեր Ուլտրա» ընկերությունը, որի հայաստանյան մասնաճյուղը գրանցվել է այս տարվա հունվարի 25-ին: Մասնաճյուղի գործունեության ուղղությունն է լինելու ժամագործական և ուկերական արտադրություն և առևտուր: Մասնավորապես ժամագործական արտադրության գործարկման նպատակով Երևանի կառավարության հասուկ արձույթությամբ Հայաստան են ուղարկվել գերմանական «Numerical control roloch» հաստցուցիչ: Ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի սնորհ Գերգի Սուրադյանը հավաստում է, որ մոտ ժամանակները միջազգային ժամագործական երկայնում կինչի նաև Հայաստանի անունը: Հիշեցնենք սակայն, որ այս ընկերության գործունեությունը Հայաստանում ղեկավարվում է սկավեր դեռևս անցյալ տարվա վերջին, սակայն անհայտ ղեկավարներով այդ ծրագրի իրագործումը ձգձգվեց:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հասարակության մի տարի
Հիմնադիր և ղեկավար
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՄԴԸ
Երևան 375010 Հասարակության 47
Ֆախ: 374-1-562853
e-mail: azg2@arminfo.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՅԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՅԱՐՈՒԹԻԿ ԱՍՊԵՆԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայություն
/ հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրատվական ծառայություն
/ հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգային ծառայություն
-Ազգ- թերթի
Յրույնը «Ազգին» ղեկավարի է
Նիստերը չեն գրախոսում ու չեն վերադարձում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Նախորդ օրվանից մեր խմբագրությունը ստացել էր բազմաթիվ հեռախոսագրեր՝ մարդիկ ահապահվում էին Սուևոդոկյան բաժնի հարևանությամբ, Անգլիական այգում կատարվող իրենց ասելով, նոր ծառահատումների մասին: Իսկույն «Ղեկավար» ուղարկվեց առաջին թղթակիցը, որը վերադարձին հաստատեց ոչ թե ծառահատում, այլ «խորը ծառահատում» է կատարվում:

Բաղադրամասերի համադրման բաժնից մասնագետները խնդրում ծառահատումը «մասնագիտորեն» բարձրակարգ համար: Իրեն բացատրելով, որ մեզ եւ մեր ընթերցողին ինչ է հետաքրքիր, թե ով կամ որ ընկերությունն է թերացել, թե ով ում եւ ինչ նամակ է գրել: Մեզ հետաքրքիր է մեր մայրաքաղաքի այդ գեղեցիկ անկյուններից մեկի՝ Անգլիական այգու լուսավորությունը, համասարած

ռաժեռում, ոչ թե «խորը էտում», այլ ծառերի գլխատում է սեղի ունեցել: Այնպես խմբի տղամարդկանց այն էր, որ այստեղ ոչ թե մասնագիտական, այլ վայրենի մի սկզբունք էր ի գործ դրվել՝ որքան ցածր լինի վառելանյութը, այդքան լավ: Բանվորները նախորդ օրը ծառերի ֆոնդերը տեղափոխելուց հետո, այժմ զբաղված էին մնացած առավել հաստ ծյուղերը իրար վրա դարձնելով:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԻՋԱՎԱՅՐ

Ծառերի խորը էտում, թե՞ գլխատում

Վել նշված վայրում, սակայն այնքան խորը, որ սարածը նման է սղանդանոցի, չորս բլուրը մերկացած, կտրված ծառեր ու ծյուղեր: «Սղանդանոց» զոհ են գնացել 18 սուսի, 30 բարդի, 10-ից ավելի ակացիա, կաղնի եւ թխկի:

Թղթակիցը բնականաբար փորձել էր խոսել բաղադրամասերի կանաչադաշտային վարչության մեջ եւ այլ մասնագետների հետ, սակայն հաջողվել էր գրուցել միայն բաղադրամասերի ղեկավար Սուևոդոկյան Մախարաբյանի հետ, որն ասել էր. «Այսօր մեր մասնագետներն աշխատում են թունամյան փողոցի ծառերի ձեռնարկում, որ ամբողջ օրը հսկեն ձեր նշած այգու կատարվող աշխատանքներին: Բայց եւ այնպես մեր մասնագետը եղել է սեղում եւ սեղյակ տալիս, որ էտումները ընթանում են կոմիտեի խախտումներով, եւ անա այս տախիկն են դադարեցնում քննարկում այգու սնուցումը: «Բյուրակ» ՄԴԸ սնուցումը, որ դադարեցվեց էտումները եւ կատարվեց միայն ծառերի ձեռնարկման աշխատանքներ»:

Եվ երբ արդեն նյութը մասնագետներին տրամաբան էր, երկրորդ խմբագրությունը ներկայացրավ «Բյուրակ» սնուցումը համադասարանային գրություններով, որոնցում

Կրկնում են մեզ բնավ չի հետաքրքիր, թե ով է ում նամակ գրել եւ ինչ է գրել, ոչ էլ թե մասնագետներն այսինչ կամ այնինչ փողոցում ինչով են զբաղված: Մեզ հետաքրքիր է մեր բնությանը հասցված վնասը, որի մասնագետներն ի վերջո մեր բաղադրամասերն է:

Բնության նկատմամբ այս վայրենաբար վերաբերմունքին վերջ տե՞ս է սրվի:

Ընդհանուր առմամբ, որն Գուլյանի գնահատմամբ, Հայաստանում արդեն աղանդագրական ընկերությունների որոշեցումները բավականին բարձրացել է: Այսօր մասնականում իրականացվում են գույքի, բեռների, դժբախտության հաստատման, արհեստների, ավիացիայի, արհեստների մեկնողների, շինարարության, բժշկական աղանդագրություն: Այս սարվա երկրորդ եռամսյակում գյուղատնտեսության հետ մեք է ներկայացվել գյուղատնտեսության վերաբերյալ ծրագիր:

Ինչպես արդեն հայտնի է, որ «Ռոսնո»-ի հիմնադրամասը 25-ին «Օրակարգ» ծրագրի երեքից 33 դասընթացներով նախարար Մեծ Սարգսյանի հայտնած միջոց, թե բաղադրամաս 80 հազար ԱՄՆ դոլար է մշակվել: Գերմանացի զինծառայողի բուժումը Գերմանիայում կազմակերպելու համար: Նա հայտնել է, որ որդին՝ Գրիգոր Կարապետյանը, 1999 թ. իր ծառայողական մարտականությունները կատարելու ժամանակ կյանքի է առողջության համար վստահավոր հրազենային վնասված է ստացել նույն զորամասի սպա Ա. Չախարբեկյանից:

Փաստաբանը հայտնեց նաեւ, որ զինծառայողի ներկայացրած գումարային ծախսերի հայցադատական երկար ժամանակ չարչկվում է դատարաններում: Առաջին եւ վերաքննիչ դատարանների ամօրինի վճիռները վճարելու դատարանը բեկանել է եւ գործն ուղարկել վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության: Ընտան կրանա գործը նրանց հանձնելու 3-րդ ամիսը, սակայն նմանությունը դեռ չի սկսվել: Փաստաբան Կարեն Մեծոբյանը հղում անելով «Մարդու իրավունքների» հիմնարար ազատությունների դասընթացի մասին» 6-րդ հոդվածին, ասում է, որ յուրաքանչյուր ու ունի օրենքով դատարանի կողմից ողջամիտ ժամանակ արդարացի եւ հրաշալիքային դատարանային իրավունք: 33 բաղադրամասային օրենքով «ողջամիտ ժամկետ» համարվում է երկու ամիսը: Նա մակախություն ունի, որ ձգձգումներից նյարդը կմահանա, եւ ՊՆ-ն հարցը փակված կհամարի:

Ս. Պ.

Աղանդագրությունը, կրիայի ֆայլերով, բայց զարգանում է

Երկուշաբթի օրվանից Պետապր կիսակի 93 թ.-ից մնացած իր պարսֆերը բնակչությանը

Արդիկի 2-ից վերջերս ստեղծված «Պետապր 3-այսան» աղանդագրական հայ-ուսական ընկերությունը կսկսի փակել մոտ 6-7 սարվա «հնութան» իր ժամկետային դասընթացները 33 բնակչության նկատմամբ: Վճարվելի գումարն այնքան էլ մեծ չէ՝ մոտ 30 մլն դրամ, սակայն երեւոյթի նշանակությունն է մեծ՝ դասընթացներին կատարման ու բնակչության բարձրացումը հավաստի վերականգնման իմաստով: «Այս օրինակը կարող է հետագա բոլոր դասընթացներին կատարման սկիզբ դառնալ», երեկվա իր ասուլիսում հայտարարեց 33 ֆինանսների ու էկոնոմիկայի նախարարության աղանդագրական ծառայության ղեկավար Գուլյանը: Նա լրագրողներին հրավիրել էր ոչ միայն այս բարի լուրը հայտնելու, այլեւ ընդհանուր առմամբ գնահատելու օրենքի ընդունումից մոտ 3-4 սարվա ընթացում աղանդագրական դասընթացի ունեցած առաջնությունների մասին, որտեղ, նրա գնահատմամբ, էական ֆայլեր արդեն արվել են. անցյալ սարի ընդունվեց աղանդագրության զարգացման հայեցակարգը, իսկ այս ինքզուրույնի կառավարությունը հաստատեց 33 աղանդագրական համակարգի եւ աղանդագրական ռուկայի զարգացման ուղղված համալիր միջոցառումների ծրագիր: Ծրագրով հասկանալի է լինելու, օրինակ, ռուկայի կարգավորումը, աղանդագրական ու միջնորդային (բրոքերային) գործունեության ղեկավար վերահսկողության կատարվողությունը: Հեռակա խնդիրներից մեկը կլինի հազվիչ կենտրոնի ստեղծումը (որը մեք է ընդգրկի լայն որոշիչի մաս-

նագետներ՝ սնտագետներ, մաթեմատիկոսներ, ծրագրավորողներ, ակտուարներ, դեմոգրաֆներ, վիճակագիրներ, աուդիտորներ ու իրավաբաններ), որը կմասնակցի 33 աղանդագրության ռազմավարության մշակմանն ու ներդրմանը հետագայում վերաձեռնվող գիտահետազոտական ինստիտուտի: Աղանդագրությունը մի հսկայածավալ աշխատանք է ենթադրում, ասաց որն Գուլյանը «Ազգի» հարցին ի դասախոսական, որի համար անհրաժեշտ կլինի կատարել սկիզբնական աշխատանք, եւ ոչ թե մեկ, այլ՝ մի ամբողջ կենտրոն: Ծրագիրն ընդհանրապես ենթադրում է սկիզբնական ֆինանսական միջոցներ, սակայն աղանդագրական ծառայության ղեկավարացվալ կոնցեպտի, եւ ոչ թե մեկ, այլ՝ մի ամբողջ կարգը, որ այն ուղղվել է բոլոր միջազգային կազմակերպություններին, եվրասիայի աղանդագրական կոմիտեին:

Ընդհանուր առմամբ, որն Գուլյանի գնահատմամբ, Հայաստանում արդեն աղանդագրական ընկերությունների որոշեցումները բավականին բարձրացել է: Այսօր մասնականում իրականացվում են գույքի, բեռների, դժբախտության հաստատման, արհեստների, ավիացիայի, արհեստների մեկնողների, շինարարության, բժշկական աղանդագրություն: Այս սարվա երկրորդ եռամսյակում գյուղատնտեսության հետ մեք է ներկայացվել գյուղատնտեսության աղանդների աղանդագրության վերաբերյալ ծրագիր:

HSBC-ն գնաց, «Ռոսնո»-ն եկավ

Ինչ վերաբերում է Հայաստանում գործող երկու օտար ընկերությունների՝ HSBC-ի եւ «Լոնդոն-Գարանջի» դասից դուրս գալու մասին հարցին, ապա ըստ որն Գուլյանի, առաջինի դուրս գալու մասին դասընթացային հայտարարություն չի եղել (եթե չհազվեմ մասնույի հրադարարությունը-Գ. Մ.), երկրորդ ընկերության լիցենզիան կասեցվել է վերջինիս կողմից հիմնադիր կապիտալը համարելու դատարանային լիցենզիայի դատարանի դատարան: Ընդհանուր առմամբ որն Գուլյանը խնդիրներ չի տեսնում աղանդագրական դասում, իսկ փոփոխությունները նման է համարում, քանի որ աղանդագրությունը առաջին հերթին քիզնե է, ինչը եթե չի արդարացնում (անցյալ սարի HSBC-ն ստիպված է եղել փոխհատուցել մի աղանդագրի մոտ 350 հազ. դոլար), դառնում է վնասաբեր, բնական է, որ ընկերությունը մեք է լի դասը՝ աղանդագր թողնելով մեկ ուրիշին: Այդպես մի խոսքը ընկերություն դուրս եկավ, բայց այս սարի մեկ ուրիշը՝ ռուսական առաջատար «Ռոսնո» ընկերությունը մնալ հայաստանյան ռուկա-

դառնալով «Պետապր 3-այսան»՝ ՓԲԸ-ի բաժնետերերի կեսի բաժնետեր:

«Պետապր 3-այսանի» սկիզբը խոստումնալից է

Հիշեցնենք, որ այս սարվա հունվարին «Պետապր 3-այսանի» ՓԲԸ-ի հիմնական վրա ստեղծվեց «Պետապր 3-այսան» ՓԲԸ կախյալ ընկերությունը՝ ռուսական «Ռոսնո»՝ ԲԲԸ-ի մասնակցությամբ, որը բաժնետերերի 50 տոկոսի դիմաց մեք է ներդրում 30 մլն դրամ ժեքով հիմնական եւ բաժնետերերի միջոցներ: ՊՆ Գուլյանը տեղեկացրեց, որ «Ռոսնոյի» դասընթացները ֆայլ առ ֆայլ կատարվում են: Հիմնադիր կապիտալի համարումից բացի «Ռոսնո»՝ ստանձնել էր նաեւ ժողովրդի (աղանդագրի) նկատմամբ ժամկետային դասընթացները կատարմանը, կարգերի դասընթացները կատարմանը, աղանդագրական շեխունդիաների ներդրումը: Չորս կողմ արդեն վերադասարանվել է, մոտ 100 աղանդագրական շեխունդիաներ ներդրել ու ներդրվում են: «Պետապր 3-այսան» ուներ մոտ 30 մլն դրամ դրամական դասընթացներ, որը բաժանվում է երկու մասի՝ մինչեւ 93 թ. նախկին Խորհրդային Միությունից մնացած ռուսներով (մոտ 7 մլն, որն անհնար է վճարել) եւ 93-ից հետո դրամով, որը նախատեսված գրաֆիկով կհատուցվի բնակչությանը: Տեղեկացվեց, որ երկուստեք օրվանից նրան, ովքեր ունեն ղեկավար աղանդագրության համադասարանային ղոլիսներ, կարող են ներկայանալ երեսնի Այնեցու 31 հասցեում գտնվող կենտրոնական գրասենյակ (հեռ.՝ 249483) կամ մարզային մասնաժողովը ու ստանալ իրենց գումարները:

ԳԱՅՆԱԵ ՄԱԿԱՅԱՆ

Գեղասպանություն

1915-ի Հայոց ցեղասպանության փաստի սուկ ժխտումը բավարար չի արժանանում, բոլոր դատաբանական այրերն այժմ փորձում են նսնամանել Առաջին համաշխարհային պատերազմի օրերին մեկուկես միլիոն հայերի ցեղասպանությունը հաստատող լուսանկարային աղբյուրների փաստաթուղթը: Լոնդոնում բոլոր դեսպանի բողոքի մամակից հետո «Հայրենի Գեթթի» լուսանկարային իր ինստիտուտային ցանցից հանել է

նազ խառն թեզը, որ սովորական լինելը չի կարող կոտորածի մաս համարվել ընդունելի չէ: Պարզապես, որովհետև դիմել են Եվրոպայի և Ամերիկայի քաղաքացիներին, որոնք ցանկանում են իրենց ժամանակը մատուցել անցանկալի իրադարձություններից, բայց դա ընդունելի չէ: Թուրքական կառավարությունը հեզգիտեց առավել մեծ զուտարներ հասկացնելով ուժեղացում է հայկական հողմոսի փաստը ժխտումնազրե չեղյալ համարեց:

Պնդելով, որ հայերը մահացել են «հաղթանակալի խոշորությունների» հետևանքով եւ որ նրանք դատաբանական են թուրքական իրադարձություններին, թուրքական կառավարությունը հետևողականորեն մեծել է ընդունել այդ ժամանակվա ակնհայտների, այդ թվում նաև ամերիկացի դիվանագետների եւ միսիոներների վկայությունները, որ ցեղասպանու-

նություն կանանց եւ երեխաների սովորական լինելը, բռնաբարությունն ու ստանդը դեղին անառններ զանգվածային բռնազաղթի ժամանակ, սեղ չունեն թուրքական դատարանի գրեթե: Դա՛նք, ըստ թուրքերի, սեղ չունեն (չդեմք է ունենան) նաև որքա՛ն այլ ազգի դատարանի գրեթե: Վերստին ընթացում «Հայրենի», այնուամենայնիվ, նեղ է, որ ի զին անծանալ կյանքի Վեգների կողմից 1915-16 թթ. արված այդ

վկայություններն են, բայց ակնհայտ է, որ մի կին եւ երկու երեխաներ են դա՛նք: Իսկ որ լուսանկարներն իսկական են անառնելի է: Իր օրագրում Արմինը գրանցել է այդ սովորական եղած հայերին տեսած եւ լուսանկարած լինելը: Անհայտացած մարմիններից բացելը «հարցած եւ ողորացած ին», գրել է նա: Եսկասագրի դառը հեզգանքն է, որ «Ինդիպենդենցի» զեքեղած 3 հայերի այդ լուսանկարն առաջին անգամ

Թուրքիան փորձում է խոչընդոտել, որդեսգի մենք չսեսանենք այդ սարսափելի նկարները

սղանված հայերի երեք հայսնի լուսանկարները խոչընդոտելով դրանց օգտագործմանը զանգվածային լուսավարիչների կողմից:

Նկարները մեկի հեղինակն Արմին Վեգներն է Արքակույսերի մեջ ընկած հայ աղջկա եւ երկու փոքրիկների անհայտացած դիակները դասկերտող այդ հայսնի լուսանկարը արհիւնը արուճակ «Հայրենի» ցամաղել է արքեր թերթի: Վեգներն Լոնդոնի թուրքական դեսպանատան առաջակիցներից մեկը, որը «Կորմագիաթամի» եւ ստորագրել, նամակ հղելով դատարանին, առաջարկել է լուսանկարի մակագրությանը, որը հստակ նշում էր, որ սղանվածները թուրքերի կազմակերպած կոտորածների զոհերն են: Ըստ նամակագրի, նրանք դատարան «սովամահ» են եղել (եւ ոչ թե կոտորվել):

Այս «արևակարգ» թեզը, որը նաև ենթադրում է, որ երկրորդ աշխարհամարտում նացիստները կողմից սովամահ եղած հրեաները չեն կարող Հոլոքոստի զոհեր համարվել, այնքան էլ չի տղավորել «Հայրենի» գլխավոր կառավարիչ Մաթու Բաթունին: «Ինդիպենդենցի» ու «Թայմս» այդ նկարը վեգներն օգտագործել են: Թուրքերի հիմնական առաջնությունը մակագրության մեջ սեղ զսած «կոտորածներ» բառն է: Նման դեղմերում մենք սղորարար վերստինումներ են անցկացնում եւ ժամանակավորապես հանում նկարները մեր թրքադատակներից: Բայց հավասարած ենք, որ մեր մակագրությունը ժիս է, սսել է նա ավելացնելով, թուրքերի ա-

Լոնդոնում բոլոր դեսպանի բողոքներին սեղի սաղով աշխարհի անենամեն ղասկերարահներից մեկը «Հայրենի Գեթթի»-ն վեգներն իր ինստիտուտային ցանցից հանել է 1915 թ. հայկական ցեղասպանությանը վերաբերող երեք լուսանկար: Այս թեմային է անդադարձել հայսնի լրագրող Ռոբերտ Ֆիսին «Ինդիպենդենցի» թերթի մարտի 12-ի համարում վերոհիշյալ վերնագրի ներքո տղագրած իր հոդվածում, որը արգամարար ներկայացնում են ստորև:

Anger over the 'forgotten' massacre
A day to let Britain reflect upon evil
Why we continue to deny that this was genocide

սելու արողագրավը: Ամերիկյան համալսարաններում ֆինանսավորում է ակադեմիական անթիոներ, որտեղ ոլորձետները հարցականի սակ են դնում ցեղասպանության մանրամասները եւ «սեսական րոյկոսներով սղանում են եվրոպական երկրներին, որոնք համարձակվում են ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը: Երբ անցյալ ամիս նախագահ ժակ Շիրակը որդես փաստ ընդունեց ցեղասպանությունը, Թուրքիան միլիոնավոր ֆունտ ստեռլինգ արժողությամբ

թունը կազմակերպել եւ իրագործել է Օսմանյան Թուրքիայի կառավարիչների հասուկ համաներով: 20-րդ դարի երկրորդ հողմոսը նախանշելիս Հիսլերը հարցրել է իր գեներալներին: «Ո՞վ է այժմ հիշում Հայոց ցեղասպանությունը»: Արասահանյան երկրներում սեղակայված թուրքական դեսպանատան ամեն աղթ օգտագործել են աղագուցելու, որ Հիսլերի հարցը սեղին է: Հագարավոր հայերի զանգվածային կոտորածները հրածիզ ջուկասների կողմից, ինչդես նաև

երեք լուսանկարների հեղինակային իրավունքը դատարանին չի դատկանում: Ըստ որն Բաթունի, դրանք Չեքմաշայում զսնվող դատանակ մի արհիվի սեփականությունն են: Այս փաստը հաստատել է «Հայաստանի վերաբերյալ սեղեկավարության եւ վավերագրության բեղիցյան կենտրոնի» աշխատակիցներից Թեսա Հոֆմանը, որը վկայել է, որ երեքն էլ Վեգներն է լուսանկարել, եւ այնտեղ ներկայացվածներն իրոք Հայկական ցեղասպանության զոհեր են: «Լուսանկարների հեղինակային իրավունքը դատարանում է Մարտինոս (Չեքմաշայ) զսնվող Շիլերի ազգային գրական արհիվին, սսել է նա, Վեգների ունեցվածից որոշ նյութեր նրանք դատում են իրենց մոտ եւ մեզ են սվել Հայկական ցեղասպանության անընչող լուսանկարները դատճենահանելու իրավունքն ի դատիվ Վեգների երկրորդ կնոջ, որը դեռ ողջ է եւ աղրում է Իստանբուլում»:

Ըստ սկն Հոֆմանի, Վեգները, չնայած թուրքերից խիստ զուտացվել է, լուսանկարել է կոտորածի հայերին սիրական անառնաներում սեղաղված թուրքական համակենտրոնացման ճանթարներ կատարած իր այցելությունների ժամանակ: «Հաստատված է կարող սսել, թե երեք անհայտացած մարմինները մոր եւ երկու գա-

տղագրվել է 1915 թ. հոկտեմբերի 18-ին դարձյալ «Ինդիպենդենցի» կողմից ամերիկյան մի դատարանականում: Այդ ժամանակվա մակագրությունը եղել է «Թուրքական վայրագության այս երեք զոհերը թափառումներից լուսանկարողների անհայտացած եւ զրկանների բաժին են դարձել անառնաներում, որտեղ նրանց նման հագարավորներ կոտորվել են: Այստեղ դատարանում է անառնան զսնված մի մայր իր երկու զավակների հետ»: Լուսանկարին կից հրատարակված հոդվածի սկզբում կարդում ենք. «Աշխարհին հայսնի կրոնական հողի վրա կատարված կոտորածներից ամենաաղանառածն ու ամենագազանայինն այժմ իրականացվում է Թուրքիայում»:

Իրականում միայն Առաջին աշխարհամարտի ավարտին եր, որ դարձյալ հայկական հողմոսի Օսմանյան Թուրքիայի իսխանությունների կողմից միջնել մեկուկես միլիոն սղանվածների ամբողջական սարողությունը: Տկն Հոֆմանը հայսնում է, որ դատարան է իր համաձայնությունը սղթերթերին, որդեսգի օգտագործում Վեգների լուսանկարները (նրա էլեկտրոնային փոստի հասցեն է tessahofmann@d-armenier.de):

Հավանաբար որն Կորմագիաթամիը նման մատրությունը չունեք, բայց «Հայրենի» ուղղված նրա նամակն անկասկած էլ ավելի է խթանելու լուսանկարային այս թանկահին աղագուցների հետագա հրատարակումները:

Զիթնու դալար մի շիվ՝ սեսագրած եղենու դատակին

Սիլվեր էր 1
Երեսու ընթացող բազմածայն երկխոսության մեջ, իհարկե, սա իրադեանող չղարձակ, բայց րուկացող հակազդեցության դատերին, հայադրեթեանալի հակամարտությունը կրկներգի դեակատարում ուներ: Հեսարիքի մի փաստ՝ բոլոր գեղուցողները, որոնք դրսի ցուցարարներ եւ դաիլիծում բազմաթիվ արոններ գրադեցած իրենց հայրենակից մի մասի համենասությանը, բնականաբար, կարծեղիր որդեգրածները չէին, իրենց «թուրքական կողմ» չէին համարում: «Ես ինձ թուրքական կողմ չեմ համարում, այստեղ եմ որդես անհաս դատարան եւ ինձ ընդդիմախոս Արմին Վեգներին «մյուս կողմ» չեմ համարում», փայլուն հոտերի չեւ լույսն այսդես սկսեց Ասամբուլի Ասրանչի համալսարանի դոկտ. որոք. Հալի Բերկալը: Մնացած բոլոր թուրք գեղուցողներն էլ հենց այդ մեկնակեցից եղելով դատարան էին սեղի ունեցած առաաիլի դեղմերի մասին, խոտում ոչ միայն հայերի, այլեւ Թուրքիայում աղրած մյուս փոքրամասնությունների ծան խնդիրների մասին, հայկական հարցը որդես սարու դատարանում զուգահեռ անդրադատում լուսարան այն դատին, որին սարիներ արուճակ հասու հարվածներ են հասցնում իրենք: Թուրքերից բացի մյուս ունեցողներին կարծես այլ բան չէր մնում անել, հանրուն ծախահարելը: Երախտագիտության այդդիսի արատայությունը ընդհանուր առաաի կարծես չգրանցելը, բայց դիվար էր անագրեք մնալ, երբ իր հստակ գնահատականներով եղույթն ավարտեց միջոցառման երեք կազմակերպիչներից դոկ. էլին Զուրաբ Աղեղը (Հունանիսար եւ հասարակագիտական

փոխանակման գերմանաթուրքական միակրում), ինչը «հնարավորություն» սվեց «Հյուրիթերին» ամենախիստ ննադատությանն արժանացնել քրիստի գիտնականին: «Թուրքական ազգայնական մամուլն ինձ սիդում է արուճակել ու ավելին անել», միջոցառման եղարվակիչ ակորդին արատայացվեց դոկ. Զուրաբ Աղեղը: Տարածքն լսարանին հուզեց գերմանական դրողներից մեկում դատակողող թուրք մի ուսուցիչ ներողություն դատերիս գործած ունագործության համար: Հայսնի է, Ֆիլիթ Աղանին ու Թաներ Աղեղը 1915 թվականի որդեգրությունը ցեղասպանություն են որակում: Նույնը չսվեց Հալի Բերկալի «1915-1918 թթ. իրադարձությունների նախադատությունը: Օսմանյան կայսրության ներքին զարգացումները» ծավալուն եղույթի մեջ, ուր ուտարությունը կենտրոնացված էր միջերկրի մարտագումներին: Նա երիթուրերին սոցիալ դարվիլիզմի ծնունդը համարեց, անվանեց աղագուցակարգային սարեր, որոնք, իր սսելով, օսմանյան կիսայի հետ ոչ մի կաղ չունեին: Սարանչի համալսարանի որոքետուն ակնարկեց, թե թուրքերն իրեն համախի Հայկյան, Բերկալյան են անվանում՝ նկատել սաղով իր «հայանեք» կեցվածից: Դիվար էր հետարիք կառուցված ունեցող, նրա խոսիլ արագահոս լավայի մեջ մատետե հետեել ի վերջո ժամանակակից Թուրքիան իրավաաղըրդն է Օսմանյան կայսրության, կամ 1915-ին կատարվածը ցեղասպանություն է, թե ոչ: «Ես չեմ աուս ցեղասպանություն եղել է, ոչ էլ աուս եմ չի եղել», լսարանի հստակեցման դատարանական ասաց դարուն Թուրքիայում Թուրքիան կճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը, մամուլի աուլիսին մեր հնչեցրած հարցին ի դատարանում է իր գեներալներին: «Ո՞վ է այժմ հիշում Հայոց ցեղասպանությունը»: Արասահանյան երկրներում սեղակայված թուրքական դեսպանատան ամեն աղթ օգտագործել են աղագուցելու, որ Հիսլերի հարցը սեղին է: Հագարավոր հայերի զանգվածային կոտորածները հրածիզ ջուկասների կողմից, ինչդես նաև

երեք լուսանկարների հեղինակային իրավունքը դատարանին չի դատկանում: Ըստ որն Բաթունի, դրանք Չեքմաշայում զսնվող դատանակ մի արհիվի սեփականությունն են: Այս փաստը հաստատել է «Հայաստանի վերաբերյալ սեղեկավարության եւ վավերագրության բեղիցյան կենտրոնի» աշխատակիցներից Թեսա Հոֆմանը, որը վկայել է, որ երեքն էլ Վեգներն է լուսանկարել, եւ այնտեղ ներկայացվածներն իրոք Հայկական ցեղասպանության զոհեր են: «Լուսանկարների հեղինակային իրավունքը դատարանում է Մարտինոս (Չեքմաշայ) զսնվող Շիլերի ազգային գրական արհիվին, սսել է նա, Վեգների ունեցվածից որոշ նյութեր նրանք դատում են իրենց մոտ եւ մեզ են սվել Հայկական ցեղասպանության անընչող լուսանկարները դատճենահանելու իրավունքն ի դատիվ Վեգների երկրորդ կնոջ, որը դեռ ողջ է եւ աղրում է Իստանբուլում»:

Ըստ սկն Հոֆմանի, Վեգները, չնայած թուրքերից խիստ զուտացվել է, լուսանկարել է կոտորածի հայերին սիրական անառնաներում սեղաղված թուրքական համակենտրոնացման ճանթարներ կատարած իր այցելությունների ժամանակ: «Հաստատված է կարող սսել, թե երեք անհայտացած մարմինները մոր եւ երկու գա-

տղագրվել է 1915 թ. հոկտեմբերի 18-ին դարձյալ «Ինդիպենդենցի» կողմից ամերիկյան մի դատարանականում: Այդ ժամանակվա մակագրությունը եղել է «Թուրքական վայրագության այս երեք զոհերը թափառումներից լուսանկարողների անհայտացած եւ զրկանների բաժին են դարձել անառնաներում, որտեղ նրանց նման հագարավորներ կոտորվել են: Այստեղ դատարանում է անառնան զսնված մի մայր իր երկու զավակների հետ»: Լուսանկարին կից հրատարակված հոդվածի սկզբում կարդում ենք. «Աշխարհին հայսնի կրոնական հողի վրա կատարված կոտորածներից ամենաաղանառածն ու ամենագազանայինն այժմ իրականացվում է Թուրքիայում»:

ՆՇԱԿՈՒՄ

Ու ծագման վստահ դամուկան ահ մամն միտ է կախված է եղել հայ ժողովրդի գլխին: Եվ ոչ միայն նրա համար, որ աս են ամբողջ օտարների մեջ: Դժբախտաբար, կա ավելի վստահավոր հանգամանք, ցավով, մենք մի տեսակ հակում ունենք դեմոկրատիային: Մի ժամանակ մտավորականություն կար (եւ ոչ առանց հիմնի), թե սփյուռն ավելի է ենթակա ու ծագման վստահին, եւ դա այսօր էլ այնքան անհավանական չէ: Սակայն չի կարելի նաեւ ուսանալ, որ սփյուռն ավելի է դաստիարակ եղել դրան եւ դիմակայել է ձեռնարկել է ամեն ինչ, որ այդ դիմակայումն ավելի է ֆեկսիվ լինի: Իսկ մենք այնքան ենք այդ հարցում անտարբեր դարձել, «արխայնացել», որ սեփական սան մեջ ծնունդ գնում: Ափսոսանքի կրթական եւ մշակութային կենտրոնները դիմակայության հզոր գործոն են եղել մեզառից: Մենք էլ ունենք այդ գործոնները, այն էլ անհամեմատ աս, բայց դժբախտաբար հենց այդ կենտրոններն են եռանդով նեցվում ու ծագման անհավանական հորձանի մեջ:

Երեսնական թվականներին հայ ազգային դարձնելուց հոգուս կովկասյան լեռնցիների չուվակաթեթեուտիկ դարերի առաջ: Մասին Գորկին Չայասան այցելելուց հետո իր նոթերում ասեց թե ինչպես է նկարագրել մեր դարերը զարմանալիորեն դիտուկ նկատելով մեր ազգային դարերի առանձնահատկությունները հանդիսավորություն, մեծալիքություն, համայնքավորություն, կուռ կամք, ծանրաբարոյություն: Գրել էր «Կա՛ր ասելու, որ այսօրվա մեր դարերում այդ առանձնահատկություններն իսկապես բացակայում են: Զկան այդ առանձնահատկությունները, ուրեմն չկա եւ ոգին: Ափսո՛ս»:

Այդ տարիների ժողովրդական դարերի անզուգական կասարող եւ մեծ դարասույց Կահոն Արիստակեսյանը երկար դարերից հանուն հայ դարի անաղարտության, բայց ենթակվելով անասնի հայաժամանկների, ստիպված ֆակցիոնները եւ այնտեղ կարողացավ ստեղծել իր հոչակավոր «Անակ» համույթը, որով նա բառացիորեն աշխարհը ցնցեց փառասոներում հավանելով բոլոր ոսկե մեղաները եւ գրանդիները կասարողներով իր բոլոր հակառակորդներին:

Մի ֆիլ ղակաս, բայց Ազգային հեռուստատեսությունը նույնպես բավական լայն տեղ է հասկացնում ժողովրդականին:

Այսօր է նաեւ արվեստի ոլորտում: Կենտրոնական կինոյի վրա: Այդ ինչեր են ցուցադրում, Ասված: Ամերիկյան ֆիլմերը հեղեղել են հեռուստատեսությունը: Նույն Ամերիկյան արտադրում է խորը հոգեբանական ֆիլմեր նվիրված ընտանիքի հարցերին, մեծ իրադարձություններին, կենսագրական ֆիլմեր գրողների, երաժիշտների, գիտնականների վերաբերյալ: Զնայած դրան, մեր հեռուստատեսությունն անընդհատ մրցակցում է Եւրոպայի թրիլերներ, անիմաս, բայց դաժանությամբ, սարսափներով լի ֆիլմեր, որոնք փչացնում են երիտասարդությանը: Այդ ֆիլմերում այնքան էր դասախոս, ուր ընդունվում անյակ մարդիկ են տղաներում ամենահազվադեպ դեպքում: Մեկը սառնասրտեմ դանակը խրում է մյուսի կողմը, մյուսը բարձր խեղդամահ է անում իր հարազատին, արդյունքում այն է լինում, ինչ ասաց մի ոսկիանաղիտե հեռուստացույցով: «Մեզանում հիմա տղաները անհամար կասարող են ծիծառ անեմերիկյան ֆիլմեր:

Բայց մարդ ամաչում է, երբ անցնում է փողոցով: «Դիմանա՛ւ», լավ է հնչում», ասաց մեկը խանութի մոտ կանգնածներից: Այդ դեմքում «Ամառընդո» հնարած բառն ավելի լավ է հնչում:

Հիմա էլ մեր ժողովրդի գլխին չարի դարձած Ամենեստին է մեզ անգլերեն դասադրում: Ուզում են մի տեղ գանգախառել, հավաքում են համարը եւ լսում երկար ու բարակ նախադասություն... անգլերենով: Կարելի է կարծել, թե առնվազն երեսանի կեսն անգլերեն է խոսում: Գեթաբար է իրենք Աթենում մասն բան կարող էին անել:

Այնտեղի մի հեղինակավոր հեռուստաընկերություն, ինչպիսին «Ամենհան» է, իր ծրագրերից մեկն անվանել է «Չոթ լայն», եսնադաշին այդպես էլ անգլերենով մեծ-մեծ տարածվելով գրված է «Hot line»: Գեթ միայն փոքր տարածվելով գրված է «Տաֆ գիծ»: Քաղաքներում է, ուրիշ ոչինչ:

Խորհրդային Երջանում մի տեսիլ էր տարածված «կոսմոպոլիտ»: Ով մի փոքր տար էր տալիս արեւմտյան մշակույթին, նրան հայաստանում էին կոսմոպոլիտ ասում էին, թե խոսարհվում է Արեւմտի առաջ: Այստեղ

մակերդած հաներգերի ժամանակ, այլապես այդ հաներգերում կհնչեին նաեւ մեր գանձերը:

Հիշում եմ, որ նախորդ նախարարներից մեկը հայաստան էր փախելաների մրցույթ եւ արդարանում էր նրանով, որ այդ արվեստը մեռնում է, կորչում: Ախր, փախելաների մրցույթ կարող են կազմակերպել եւ Արտկույթում, եւ Բահրեյնում: Դա ասիական, աֆրիկական երեսույթ է: Ներդրություն, կա նաեւ Եվրոպայում: Հիմա ի՞նչ, այդ բոլորի դարը մե՞զ են սվել: Ե՛րբ է հայաստանը Կոմիտաս կասարողների մրցանակաբաշխություն երեսնական, առանձնական թվականներին: Ամեն երգիչ, երգչուհի իր երգանկում դեմ է ունենա Կոմիտաս, ժողովրդական երգ: Ո՛վ միտի հետեւի, որ այդպես լինի: Հիմա ի՞նչ է անում մեր նախարարությունը: Նրա թողնվածը են գրեթե բոլոր դարային համույթները տեղիկան մասուցում որդես ժողովրդական դար:

Քաղաքականություն նշանակում է ոչ միայն նյութական ուղղվածություն, այլեւ, որքան էլ սարսիմակ թվա, միտմանավորություն: Երկու հավասար որակի դեմքում խախտվում է այն, ինչը մենք ուզում ենք, որ

Ուծացում... սեփական սանր

Գրողի մտորումներ

Խորհրդային տարիներին նույնպես ուծացման վստահը կար: Բայց կար նաեւ դիմակայություն, որն արտահայտվում էր գրականության մեջ, արվեստում եւ այլու: Հիշեմ Չուվանցե Երազի, Միլվա Կառուսիկյանի, Երիկ Զարյանի եւ այլոց հայրենասիրական բանաստեղծությունները: Գուցե մենք այսօր էլ լրիվ չենք գիտակցում, թե մեր մարդկանց հայեցողության հարապատկարհական, հայադաժանան գործում «խոսք իմ որդուն», «Ինչո՛ւ չես խոսում հայերեն», «Ո՛րն է Բարև...» բանաստեղծություններն ինչ բնական էր խաղաղին: Այդ տարիներին աս էին խոսում վերելից եկող դարասարներին մասին, ո՛ր էր, թե լինե: Նման դեմքերում արքանում է ինքնադաժանության բնագործ: Եւ մարդիկ սկսում են ընթուսանալ: Հիշեմ Չայասանի Ասիական դրամայի ընդունման օրերը, երբ վերելից ուզում էին մեզ դարասարել, որ Չայասանում դեմակալ լեզուն ուսուցանելու հոչակվի: Ընթուսացավ ողջ ժողովուրդը եւ հարթանակ սարավ: Բեռնեմ ընկրկեց: Արդյունքում միայն մեր հանրապետությունը կարողացավ չընդունել այդ դարասարները:

Եվ այսօր, մենք կորցրեցինք մեր ազգային արժեքներից մեկը ժողովրդական դարը: Բարեբախտաբար, փրկվեցին կանանց դարերը, ծիծառ, նրանք էլ ինչ-որ բան կորցրեցին, բայց զոնե մնացածը ինչ չէր դաժանեցին նրազեղությունը, հեզաժկունությունը, նազանը: Սակայն, դասելով հիշյալ մանկական համույթների դարերից, որ արդիկները զղաների հետ հավասար վեր-վեր են բռնում, կարելի է երկյուղել նաեւ նրանց համար:

Խոսեմք մեկ այլ փառասոնի մասին: «Դո-րե-մի» միջազգային փառասոնի մասին խոսելիս դեմ է բարի խոսում հիշել կազմակերպիչներին «Դո-րե-մի» համույթի ղեկավար Երզնեյան Սարգսյանին եւ ազգային հեռուստատեսությանը այդ դժվար ժամանակներում նման մի փառասոն գրելու քերելու համար:

Սակայն չի կարելի չնշել նաեւ, որ այդ փառասոնը նույնպես չունեւ նյութական ուղղվածություն: Խոսեմ ազգային նյութական ուղղվածության մասին: Թե չէ ի՞նչ է ստացվում, հայնաբերում ենք տղաներին, իսկ նրանք օտար երգ են երգում: Ո՛ւմ են դեմք այդ տղաները, եթե նրանք չունեն ազգային զգացողություն եւ ծառայում են ուրիշների: Երբեմն ընդգծված ձեռով արհամարհելով մեր: Կարծում ենք, որ բոլոր տեսակի փառասոններում էլ, անկախ նրանց նյութականից, դեմք է ընթանա ժողովրդական ուղղվածությունը: Ախր, մենք հիմա անդունդի եզրին ենք արդեն: Ո՛ւմ երգով դեմք է ներկայանում աշխարհին «Բիթլզ»... Այդ դեմքում ծախողուն աղախովված է Այսօր փառասոնը եւ լինում, գալա-հաներգեր նվիրված այս կամ այն իրադարձությանը մի ու Կոմիտաս հնչում է: Մինչդեռ բոլոր հաներգերն մեկը դեմք է լինի Կոմիտասը, մեր բյուրեղացած ժողովրդական երգը: Ահա «Դո-րե-մի» փառասոնի առաջին երեք հաներգերում չինչեց ոչ մի հայկական երգ: Ներդրություն, հնչեց... դազափի, մոլորվածու եւ վրացիների տարերից: Իսկ հայերը երգում էին իրենց չինացած անգլերենով: Աս ուծացման ընդառաջ գնալ չէ՛:

Սի արտահայտություններն այն ժամանակ մեզ դուր էին գալիս: Մենք ընթուսանում էինք դրա դեմ: Ծիծառ ասած, այն ժամանակ սիրում էին չափազանցել եւ, այսօր ասած, համը հանում էին: Հիմա դրա փոխարեն թմբկահարում են զլորալիզացիան: Կան զլորալիզացիայի ջասագովներ ֆինանսների, ֆաղափականության, սնտեսության բնագավառներում եւ կարծում են զլորալիզացիան դանացեալ է ամեն հարցում: Հեռուստատեսությամբ, ռադիոյով անընդհատ խոսում են արվեստի, մշակույթի համաբարձրացման մասին, իսկ դա ոչ այլ ինչ է, ֆան ուծացման կոչ: Մի հարցնող լինի, համաբարձրացումը հետո մեր Կոմիտասը կկասարե՞ն Նյու Յորկում, կամ էլ, ասեմք, Սիդնեյում: Մենք կընդունենք ամեն ինչ լավ-վատ, բայց մեր չենք տա, ավելի ծիծառ չեն վերցնի: Հիմա արդեն այն չարած կոսմոպոլիտիզմը, խոսարհումը հնչում է որդես ֆաղբրգ, ֆանի որ կոսմոպոլիտիզմը մի նյութական ուներ հեռու դաժան մեզ Արեւմտից, դաժանել մեր ինքնությունը, իսկ զլորալիզմ-համաբարձրացումը կոչ է անում ծուլվելու, ուծանալու: Ես չեմ կարող սեղ սնտեսության մեջ այդ համաբարձրացումը մեզ համար լավ կլինի, թե՛ վատ, բայց մշակույթի հարցում դա կործանում է: Եթե ուրիշները ասեն ուզում, թող ծուլվեն, բայց ես ուզում եմ, որ հայը այդ անհուսալիքություն մեջ վերջին լինի: Եթե համաբարձրացում է դեմք անդաման, աղա համաբարձրացման Արաւ Խաչատրյանի նման միայն:

Գարգանա, սվալ դեմքում ժողովրդականը, այն, որն ազգի ոգի է դարձնակում: Այնինչ, հիմա, երբ դեմակալի կողմին ծել են բազմաթիվ համույթներ եւ խմբեր, նախարարություն դեմք է կորոպիացնի նաեւ նրանց գործունեությունը նրա վրա տարածելով իր ֆաղափականությունը:

Երգի վրա հսկելու համար նախարարությունն ունի մի այնտիպի հզոր գործոն, ինչպիսին է երգի դեմակալ քասրոնը: Հիշում եմ, մի վաթսուսու տարի առաջ Շարա Տայանը երազում էր մի այդտիպի քասրոն բացելու մասին: Զիջողվեց: Գանեմայն դեմք, մի այնտիպի ուժեղ միմիսը, ինչպիսին Անդրանիկ Շահինյանն էր, ասեւ էր ուզում Տայանին օգնել, սակայն չկարողացավ: Հիմա կա այդ քասրոնը, որի մասին որեւէ վատ բան չասելով, ասեմք, որ այնտեղ էլ չկա ժողովրդական ուղղվածություն: Պարի դեմակալ համույթը, որ չի ենթարկվել այս նոր վարիվորներին, հիմնականում, Երզնեյան Սարգսյանի, դաժանում է հանամիջանի ժամանակավա ավանդույթները: Բայց դարի դեմակալ համույթից բացի բազմաթիվ նոր համույթներ կան, որոնք ազգայինից, ավելի ծիծառ դարից հետո լինելով, ամենուր սփռում են այն վարակը, որը կործանիչ դեմ է կասարում: Ինչի՞ համար է նախարարությունը, եթե նա չդիտի սանի մեր գանձերը փրկելու հասուկ ֆաղափականություն:

Ժամանակի լուսավորության միմիսը Շավարս Միմոնյանը մի անգամ գրողների սանը լացակուծած զանգափում էր, որ իր վրա մեծ ճնշում կա օտարական դրոյոցներն ավելացնելու համար: Եվ ովքեր էին այդ ճնշում գործողները հայ մարդիկ, ծնողները, որոնք միմիսության մուսիլ Երջնեյանի, դաժանում էին, որ օտարական դրոյոցներ բացեն, սղառնալով, թե կոչվեն Մոսկվա, եթե չընդառաջվեն:

Օտարանուս երգը դարձել է մեր երիտասարդության դասանունի առարկան: Որտեղի՞ց եկավ այդ անընդհանուր ֆանախանը մեր արժեքների նկատմամբ դժվար է ասել, բայց ո՛ր կողմը մեր սեփականի նկատմամբ մեծարան զգացողությունը: Դեմք է արժանին մասուցել Ազգային ռադիոյին ժողովրդական երգն ու ազգագրական համույթներին դասած կերով ներկայացնելու հա-

րի օրինակներով: Ցավն այն է, որ Ամերիկայում այդ ֆիլմերը չեն ցուցադրվում, կամ ցուցադրվում են արվածաներում, մեզական թաղամասերում: Այդ ֆիլմերը հենց արտադրվում են ոչ Ամերիկայի համար, այլ երրորդ աշխարհի, ասեմք Սոմալիի, Ռուանդայի կամ Դազոմեյի համար: Իսկ մեր հեռուստաընկերություններն Եւրոպայից այդ տեսարկները հեռուստայնք ծեմք բերելով հրամցնում են ժողովրդին: Զի կարելի չնշել «Ամենհա», «Պոմեթեւ» հեռուստաընկերությունների ընտրողական մոտեցումը այս հարցում:

Հեռուստատեսությունն ավելի է նյութասում դրան: Հարցողումների միջեւ ընկած ինտերվյուները լցվում են օտար երգով, հանդես են գալիս օտար խմբեր իրենց խորք երգերով: Այդպես անում են գրեթե բոլորը: Բայց առավել աչի է ընկնում «Ա+»-ը: Ինչո՞ւ չի կարելի այդ խոռոչները լցնել «Երգի-դարի» համույթի, «Մարտիկի», «Ալունի» երգերով: Գուցե չե՞ն մտածել այդ մասին: Բայց չէ, ընդառաջ են գնում երիտասարդության զանկությանը: Բայց ո՛ր երիտասարդության: Այն փոխաբով մասի՞, որն օրն ու գիշերն անցկացնում է դիսկոներում կամ ամերիկյան անիմաս ու դաժան ֆիլմեր դիտելով: Դեմք է մտածել նաեւ այն առողջ, խելացի երիտասարդության մասին, որի համար ասելի են նման ֆիլմերն ու երգերը:

Երեսնական թվականներին նույն վիճակն էր տիրում Իսրայելիայում: Դուրս էին նեցվում իսրայելական ժողովրդական այնտիպի արժեքներ, ինչպիսին են Կանտե Խոնդոն եւ Կանտե Ֆլամինկոն: Իրենց թխած նոր անարժեք դարերն ու երգերը հաստատելու համար ջարդում էին բուն ժողովրդականը: Դրա դեմ դուրս եկավ ողջ մշակութականությունը, որի գլուխն էր անցել բանաստեղծ Գարսիա Լորկան:

Ուզում եմ իմ այս մտորումներն ավարել Գարսիա Լորկայի խոսքերով: «Զի կարելի թույլ տալ, որ մեր երգի արդամանը սիրը կեղտեն լեմանգին գիտով: Գասել է ժամը, եւ ինքնադաժանում բնագործ դեմք է համայնքի երաժիշտներին, բանաստեղծներին եւ արվեստի մյուս բնագավառների աշխատողներին, որոնք բոլորը հասկանում են ժողովրդական երգի անվիճելի գեղեցկությունը»:

Կարծես թե Լորկան Չայասանի համար է գրել այս տղերը: Մենք էլ միմիսի հասկանում այդ եւ սազնադարձացնեմք: Այո, հասել է նաբար գարկելու ժամանակը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բժժկական ախտորոշման բնագավառում ճանաչված առաջատար

«ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»

բժժկական միավորումը

Մայրության և գեղեցկության գարնանային տոնի առթիվ

2001 թ. ապրիլի 2-ից մինչև ապրիլի 7-ը հայտարարում է

բաց դռների օր:

Այդ ընթացքում «Դիագնոստիկա» դիմած բոլոր ֆաղափացիները կարող են հանրառեսության առաջատար բժիշկ-մասնագետների կոնսուլտացիաները ստանալ **ԱՆՎՃԱՐ**, իսկ ախտորոշիչ հետազոտություններն անցնել **50 % ՁԵՂՉՈՎ**:

**Հասցեն՝ Երևան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6/1
Հեռ.՝ 34 32 47, 35 78 93**

INTERNATIONAL MONETARY FUND SENIOR ADMINISTRATOR/RESEARCH ASSISTANT ASSIGNMENT IN YEREVAN, ARMENIA

The International Monetary Fund is seeking a qualified administrator or research assistant to work in Yerevan IMF Office (on part-time or full time basis). Candidates must have a business or economics degree, few years of administrative experience, and be able occasionally to translate from Armenian to English. Familiarity with Excel, Word processing software is much valued asset. Present MBA students, who are expected to graduate by end of this year, at the AUA are also encouraged to apply.

Please send your resume by April 10, 2001 listing your qualifications and related experience, and indicating your telephone number or e-mail address where you can be reached to:

Mr. Garbis Iradian, IMF Resident Representative
Ministry of Finance and Economy
Melik Adamian Street, 1, Rm 325
Republic Square, Yerevan 375010
Tel: 52-89-60, E-mail: girad@arminco.com

INVITATION FOR BIDS

Invitation for Bids No GICB 008

Republic of Armenia

Health Financing and Primary Health Care Development Project
Procurement of Medical Furniture

Credit No.2979 AM

- This invitation for bids follows the general procurement notice for this project that appeared in Development Business of June 16, 2000
- The Republic of Armenia has received a credit from the International Development Association toward the cost of Health Financing and Primary Health Care Development Project and it intends to apply part of the proceeds of this credit to payments under the contract for procurement of medical furniture.
- The "Health Project Implementation Unit" SA now invites sealed bids from eligible bidders for the delivery and installation of medical furniture
- Bidding will be conducted through the international competitive bidding procedures specified in the World Bank's Guidelines: Procurement under IBRD Loans and IDA Credits, and is open to all bidders from eligible source countries as defined in the Guidelines.
- Interested eligible bidders may obtain further information from "Health Project Implementation Unit" SA and inspect the bidding documents at the address given below from 10:00 to 13:00.
- A complete set of bidding documents in English may be purchased by interested bidders on the submission of a written application to the address below and upon payment of a nonrefundable fee of 50 000 drams or 100 US\$. The method of payment will be cash or bank transfer. In case of transfer, bank account Nos. in Credit Yerevan Bank are 187007021624 for drams transfer and 187007021228 for US dollars transfer. The document will be sent by DHL service.
- Bids must be delivered to the address below at or before 14th of May, 2001, 15:00. All bids must be accompanied by a bid security of 10,000.00 US\$. Late bids will be rejected. Bids will be opened in the presence of the bidders' representatives who choose to attend at the address below at 14th of May, 2001, 15:15.

"Health Project Implementation Unit" SA
Mr. Levon Hovsepyan
Address: Rooms 518-522, 5-th floor,
8 Toumanyanyan str. Yerevan 375001
Republic of Armenia.
Phone: (374-1) 564-156 Fax (374-1) 151 895

**ԱՄՆ դեսպանատանը դասանջվում է վարձով
առանձնատուն, որի գտնվելու վայրը կլինի
ոչ հեռու, քան 4 կմ հեռու ԱՄՆ դեսպանատանից:**

Խնդրում ենք լրացնել սույն ձևաթղթի վրա և վերադարձնել ԱՄՆ դեսպանատանը,
Բաղրամյան 18 հասցեով:

ATTN: GSO

- Հասցեն _____
  - Պահանջվող _____ Վարձը _____
  - Վարձակալման ժամանակահատվածը (տարի) _____
  - Լնջարանների թիվը _____ Լոգասենյակների թիվը _____
  - Կա արդյոք ավտոսնակ _____ Բակ/Այգի _____
  - Քանի հարկանի է շենքը _____
  - Երբ կարող եմ ազատել շենքը _____
  - Համաձայն եմ հանել սնից ողջ կահույքը եւ անձնական իրերը _____
  - Տունը վերջերս է վերանորոգվել կամ վերակառուցվել, _____
- Եթե ոչ, համաձայն եմ արդյոք կատարել վերանորոգման աշխատանքներ, ԱՄՆ ստանդարտներին համաձայն, վարձակալելու նպատակով _____
- Հեռախոս _____

Մամուլ հաղորդագրություն 30.03.2001

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհուրդը մարտի 30-ի նիստում, որը վարում էր բանկի նախագահ Ս. Սարգսյանը, ԿԲ գործառնությունների համար սահմանեց հետևյալ տնտեսադրույթները, կնվճող ռեդիտ-համաձայնագրերից սարկան 23, սրամադրվող վարկերից 45, ներգրավվող ավանդներից 8 տոկոս:
ԿԲ խորհուրդը բանկային տնտեսական հավաքագրում 24 տոկոսից իջեցրեց 3 տոկոսային կեսով եւ սահմանեց 21 տոկոս, ինչը հիմնականում դայմանավորված է նախորդ ամսվա համեմատ բանկային համակարգում ներգրավված արտադրության ղեկավարների միջին տնտեսադրույթի նվազմամբ 16,3 տոկոսից 12,9 տոկոս:
Խորհուրդը որոշեց հաստատել «Արդիսթրանկ» ԲԲԸ «Արաբիկ» մասնաձյուղի հասցեի փոփոխությունը և Երևան, Կոմիտասի 41 հասցեով:
Խորհուրդը որոշեց արտադրության առև վաճառի գործառնություններ իրականացնելու լիցենզիաներ սրամադրել Պեյրոս Մխիթարյանին, Ռաֆիկ Առաքելյանին, Ռաֆիկ Մուրադյանին եւ Չավեն Ճաղարյանին:

ԿԲ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԾՆԱԿՆԵՐՈՒ

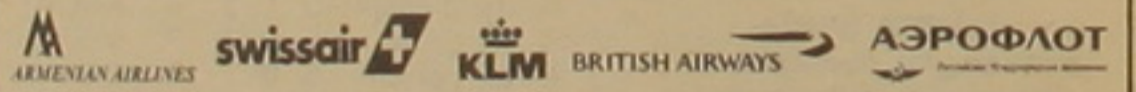
YEREVAN-PARIS-LYON SABERATOURS-SEVAN ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեվան»

ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է

- Ավիատոմսեր Երևանից ուղիղ չվերթերով

Տրանզիտ ֆաղափաներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ:
Փարիզի օդանավակայանում Չեզ կղիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կողմա Չեզ բոլոր հոգսերը

- Գնացրի տոմսեր եվրոպայում
- Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում
- Բժժկական աղափակագրություն

375010, Բ. Երևան, Վարդանանց 10
Հեռ. (374 1) 52 54 48, 52 85 48, ֆախս (374 1) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ՀԱՅ

1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջրկանների հանրառեսական ԵՏԻՐ, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է որդես կամավորական մասնակցելու արտասահմանում եւ Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին:

Պայմանները՝ անգլերենի (ֆրանսերեն, գերմաներեն) ճիշտություն, կամավորականի անդամավճար եւ ուղեվարձի վճարման հնարավորություն
Դիմումներն ընդունվում են հետևյալ հասցեով
Կորյունի 19ա, 7-րդ հարկ,
հեռ.՝ 52 27 88, 52 27 01

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի անգլերեն ծրագրերի բաժինը

մրցութային կարգով աշխատանքի է հրավիրում անգլերեն լեզու դասավանդող մասնագետներ:
Թեկնածուները պետք է ունենան օտար լեզվի (անգլերեն) բարձրագույն մանկավարժական կրթություն, կատարելապես ճիշտապես անգլերեն լեզվին եւ օտար լեզվի ուսուցման ժամանակակից մեթոդներին, ունենա երեք տարվա դասավանդման փորձ:
Պահանջվող փաստաթղթերն են՝ կրթության վկայական եւ ինժեներական (Resume/CV):
Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչև ս. թ. ապրիլի 12-ը, ժ. 17:45:
Դիմել ՀԱՀ 38 սենյակ, հետևյալ հասցեով՝ Մարշալ Բաղրամյան 40: